

مشخصات طرح

دوره هشتم - سال چهارم

شماره ثبت:

۶۰۴

شماره چاپ:

۱۷۳۷

تاریخ چاپ:

۱۳۹۰/۹/۲

نام دفاتر:

مطالعات حقوقی

مطالعات اجتماعی

مطالعات سیاسی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۲۱۱۸

تاریخ انتشار:

۱۳۹۰/۹/۲۷

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح اصلاح بند (۶) ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی
با آخرین اصلاحات»

مقدمه

به موجب اصل شصت و دوم قانون اساسی «... شرایط انتخاب‌کنندگان و انتخاب‌شوندگان و کیفیت انتخابات را قانون معین خواهد کرد». بر این اساس، مطابق قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی افراد نابینا، ناشنوا و فاقد قوه گویایی امکان نامزدی برای انتخابات مجلس شورای اسلامی را ندارند. براساس طرح پیشنهادی، شرط بینایی از شرایط نامزدی انتخابات مجلس حذف می‌شود تا افراد نابینا نیز بتوانند نامزد انتخابات مجلس شورای اسلامی شوند.

ارائه‌دهندگان طرح در توجیه دلیل ارائه طرح بیان کرده‌اند که در حال حاضر نمایندگانی از این قشر محترم عضو شوراهای اسلامی شهر و روستا هستند و وظایف نمایندگی خود را با موفقیت انجام می‌دهند و در داخل کشور تجهیزات مکمل و رافع محدودیت بینایی تولید می‌شود و قابل استفاده و در دسترس جانبازان معزز نابینا و معلولان محترم دارای این معلولیت است و بر این اساس دلیلی بر منع افراد نابینا از نامزدی نمایندگی مجلس شورای اسلامی وجود ندارد.

بررسی مفاد طرح

ماده (۲۸) «قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی» (مصوب ۱۳۷۸) درصدد بیان شرایط کاندیداهای انتخاباتی برآمده است. این ماده مقرر می‌دارد:

«انتخاب‌شوندگان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند:

۱. اعتقاد و التزام عملی به اسلام و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران،
۲. تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران،
۳. ابراز وفاداری به قانون اساسی و اصل متری و ولایت مطلقه فقیه،
۴. داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد یا معادل آن،
۵. نداشتن سوء شهرت در حوزه انتخابیه،
۶. سلامت جسمی در حد برخوردار از نعمت بینایی، شنوایی و گویایی،
۷. حداقل سن سی سال تمام و حداکثر هفتادوپنج سال تمام».

براساس ماده واحده طرح پیشنهادی عبارت «بینایی» از بند «۶» ماده (۲۸) «قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی» حذف و یک تبصره به آن الحاق می‌شود. مطابق تبصره پیشنهادی نیز جانبازان معزز و معلولان محترم مشمول این قانون به منظور بهره‌گیری از تجهیزات مکمل و رافع محدودیت بینایی، نباید نقص عضو در دست داشته باشند.

در رابطه با طرح پیشنهادی نکاتی بیان می‌شود:

۱. بررسی اجمالی قوانین انتخاباتی کشورهای مختلف بیانگر عدم ممنوعیت نماینده شدن افراد نابیناست. البته در تمامی کشورها سلامت روانی شرط مفروض نمایندگی مجالس قانونگذاری است، هرچند که آمار از تعداد افراد نابینای متقاضی نامزدی نمایندگی مجلس شورای اسلامی و یا تعداد نمایندگان نابینای مجالس کشورهای مختلف (در فرض وجود)، در دست نیست. لذا وجود شرط «بینایی» در قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی برای نامزدهای نمایندگی محل اشکال بوده و حذف آن مطلوب می‌باشد.

۲. علاوه بر آن قابل ذکر است که در حال حاضر ۱۰ نماینده در مجلس انگلستان و چندین نماینده در مجلس هندوستان معلول هستند. همچنین از منظر تاریخی نیز می‌توان به دیوید بلانکت نماینده پارلمان بریتانیا، وزیر کشور و وزیر آموزش و پرورش دولت تونی بلر اشاره کرد که نابینای مطلق بوده است. همچنین می‌توان به Hendrietta Bogopane نماینده نابینای آفریقای جنوبی و آقای Isau Menses نماینده نابینای پارلمان موزامبیک اشاره کرد.

۳. همچنین بررسی سایر قوانین انتخاباتی در کشورمان نیز نشان‌دهنده این موضوع است که چنین شرطی برای نامزدی سایر انتخابات‌ها مانند شوراهای محلی و حتی ریاست‌جمهوری وجود ندارد. ماده (۳۵) «قانون انتخابات ریاست‌جمهوری اسلامی ایران» (مصوب ۱۳۶۴) و نیز ماده (۲۵) «قانون تشکیلات، وظایف و انتخاب شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران» (مصوب ۱۳۷۵) به بیان شرایط انتخاب‌شوندگان پرداخته‌اند. در هیچ‌یک از این دو قانون بینایی شرط نامزدی انتخابات قرار داده نشده است. این امر، مؤیدی است که نشان می‌دهد وجود چنین شرطی برای نامزدی انتخابات مجلس شورای اسلامی محل اشکال است.

۴. به موجب بند «۶» ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی داشتن سلامت جسمی در حد برخوردارگی از نعمت بینایی، شنوایی و گویایی جزء شرایط نامزدی برای انتخابات مجلس شورای اسلامی اعلام شده است. علت اساسی در نظر گرفتن محدودیت برای کاندیداتوری افراد فاقد بینایی، شنوایی و گویایی، عدم توانایی این افراد در انجام وظایف نمایندگی است. با توجه به اینکه امروزه امکانات پیشرفته‌ای برای کمک به افراد نابینا در انجام وظایف نمایندگی در دسترس است که به این‌گونه افراد این امکان را می‌دهد که در صورت رأی آوردن توسط مردم بتوانند به ایفای وظایف نمایندگی بپردازند، وجود چنین شرطی برای انتخاب‌شوندگان فاقد ضرورت است. این نکته نیز قابل توجه است که طرح پیشنهادی منع نامزدی نمایندگی مجلس شورای اسلامی را برای افراد نابینا رفع می‌نماید و نماینده شدن افراد نابینا مستلزم آن است که تمامی اسناد و مکاتبات مجلس به صورت بریل نیز برای استفاده این نمایندگان منتشر شود و همچنین ایفای وظایف نمایندگی توسط این افراد نیازمند استفاده از تجهیزات مکمل و رافع محدودیت نابینایی است که در طرح پیشنهادی اشاره‌ای به این موارد نشده است.

۵. به لحاظ تنقیح قوانین و رعایت اصول قانون‌نویسی، نظر به اینکه تبصره‌های این ماده در انتهای ماده آمده‌اند، ضروری است با توجه به حذف تبصره «۲» این ماده به موجب قانون حذف تبصره «۲» ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۹۰/۱/۲۸ شماره تبصره «۳» ماده به تبصره «۲» اصلاح شده و تبصره پیشنهادی نیز در انتهای ماده و به عنوان تبصره «۳» ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس مورد تصویب قرار گیرد.

نتیجه‌گیری

با توجه به مطالب بیان شده تصویب طرح ارائه شده پیشنهاد می‌شود. همچنین مناسب است تبصره پیشنهادی نه به عنوان تبصره بند «۶» بلکه به عنوان تبصره «۳» ماده (۲۸) مورد تصویب نمایندگان محترم قرار گیرد.